

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	«Публічне управління та адміністрування»
Тривалість викладання	5,6 чверті
Кількість кредитів	4 кредитів ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
лекції:	2 години на тиждень
практичні заняття:	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=3579>

Кафедра, що викладає Економічної теорії та міжнародних економічних відносин

Пилипенко Юрій Іванович,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економічної теорії та
міжнародних економічних відносин
E-mail:
pylypenko.yu.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Освітня компонента «Економічна теорія» належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу спеціальної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування на другому році навчання. Вона забезпечує загальний та професійний розвиток здобувача та

спрямована на отримання поглиблених знань щодо сутності, форм прояву та закономірностей сучасного економічного розвитку.

В межах дисципліни «Економічна теорія» розглядається предмет економічної теорії та його визначення різними школами, з'ясовується сутність економічних законів, аналізуються основні форми суспільного виробництва та закономірності їх еволюції, досліджується роль власності в економічних системах, аналізуються механізми конкуренції, підприємницької діяльності та формування доходів в сучасних умовах. На основі отриманих базових знань вивчається механізм функціонування національної та міжнародної економіки.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – набуття здобувачами базових економічних знань, формування дисциплінарних компетентностей щодо розуміння основних закономірностей економічного розвитку суспільства, а також навичок для аналізу і прогнозування поведінки суб'єктів у сфері взаємодії економіки і політики.

Завдання дисципліни:

- засвоєння категоріально-понятійного апарату економічної науки;
- формування розуміння сутності та характеру дії основних економічних законів, тенденцій розвитку та функціонування економічних систем;
- вивчення механізму та умов функціонування ринку, відтворення еволюції останнього до моделі змішаної економіки;
- розуміння механізму прийняття політичних рішень у сфері економіки, набуття знань про методи та інструменти державного регулювання економічних процесів;
- отримання навичків проведення самостійних досліджень специфіки функціонування національної та світової економіки.

3. Результати навчання

В освітньо-професійній програмі «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до дисципліни Б12 «Економічна теорія» віднесено такі програмні результати навчання:

ПР01	Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.
ПР13	Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні, а саме:

1. Знати сутність, розуміти механізм дії та характер економічних законів. Вміти аналізувати економічні процеси на різних рівнях розвитку економіки.

2. Розуміти сутність суспільного виробництва та основних форм його організації. Визначати роль власності в економічній системі суспільства, розрізняти її економічний та юридичний змісти.

3. Знати сутність, фактори та закони дії попиту й пропозиції. Розрізняти ринкові структури з огляду на ступінь ринкової влади. Розуміти сутність підприємницької діяльності та її види.

4. Знати основні види підприємства, розуміти механізм відтворення їх фондів. Аналізувати основні види доходів та джерела їх формування.

5. Вміти розрізняти цілі, види та інструменти економічної політики держави. Розуміти сутність циклічності економічного розвитку.

6. Знати основні індикатори соціально-економічного розвитку суспільства, вміти працювати з статистичними матеріалами та відображати основні тенденції зміни індикаторів.

7. Розрізняти основні форми міжнародних економічних зв'язків, тенденцій їх розвитку.

4. Структура курсу

Вид заняття	Внесок у загальну оцінку, балів
ЛЕКЦІЇ	
Тема 1. Економічна теорія: предмет і методи пізнання.	
1.1. Еволюція розвитку економічної науки.	
1.2. Предмет, методи та функції економічної теорії.	
1.3. Економічні категорії та економічні закони.	
1.4. Взаємодія економіки і політики.	
<i>Тестова контрольна робота №1</i>	5
Тема 2. Суспільне виробництво та форми його організації.	
2.1. Суспільне виробництво, його фактори та форми організації.	
2.2. Закон вартості та його роль в економіці.	
2.3. Форми обміну. Історичний процес виникнення грошей та розвиток їхніх функцій.	
<i>Тестова контрольна робота №2</i>	5
Тема 3. Типи економічних систем. Відносини власності.	
3.1. Сутність власності, її економічна роль.	
3.2. Типи економічних систем.	
3.3. Економічна роль держави.	
<i>Тестова контрольна робота №3</i>	5
Тема 4. Ринок в економічній системі суспільства.	
4.1. Еволюція товарного виробництва і виникнення ринку.	

Вид заняття	Внесок у загальну оцінку, балів
4.2. Сутність ринку та його функції.	
4.3. Попит і пропозиція як елементи ринкового механізму. Закони попиту і пропозиції.	
4.4. Структура й інфраструктура ринку.	
<i>Тестова контрольна робота №4</i>	5
Тема 5. Умови існування ринку: конкуренція та підприємництво.	
5.1. Сутність конкуренції та її роль в економіці.	
5.2. Типи, види та форми конкурентної боротьби.	
5.3. Монополізація економіки та її наслідки. Конкурентна політика держави.	
5.4. Сутність підприємництва, умови, форми та функції підприємницької діяльності.	
<i>Тестова контрольна робота №5</i>	5
Тема 6. Підприємства	
6.1. Підприємства як суб'єкти ринкової економіки	
6.2. . Види підприємств	
6.3. Фонди підприємств та їх структура	
<i>Тестова контрольна робота №7</i>	5
Тема 7. Доходи та форми їх отримання.	
7.1. Сутність та значення доходу.	
7.2. Види доходів та джерела їх формування. Дохід як плата за надання економічних ресурсів.	
7.3. Податки як дохід держави і підґрунтя виконання її економічних функцій.	
<i>Тестова контрольна робота №7</i>	5
Тема 8. Циклічний розвиток національної економіки.	
7.1. Національна економіка: сутність, ознаки, суб'єкти.	
7.2. Циклічність економічного розвитку.	
7.3. Види економічних циклів.	
7.4. Стабілізаційна політика держави.	
<i>Тестова контрольна робота №8</i>	5
Тема 9. Наслідки циклічного розвитку: інфляція та безробіття	
9.1. Сутність, причини та види інфляції. Показники її вимірювання.	
9.2. Антиінфляційна політика держави.	
9.3. Зайнятність, її сутність та форми.	
9.4. Державна політика зайнятості. Форми, методи та інструменти регулювання економіки	
<i>Тестова контрольна робота №9</i>	5
Тема 10. Міжнародні економічні зв'язки.	

Вид заняття	Внесок у загальну оцінку, балів
10.1. Сутність світового господарства та основні етапи його розвитку.	
10.2. Форми міжнародних економічних відносин.	
10.3. Торговельна політика, її види та інструменти.	
10.4. Міжнародний рух капіталу та переміщення трудових ресурсів. Економічна політика у сфері міграції та іноземних інвестицій.	
10.5. Валютний курс та валютна політика. Регулювання платіжного балансу.	
<i>Тестова контрольна робота №10</i>	5
РАЗОМ ТЕОРЕТИЧНА СКЛАДОВА ІСПИТУ	50
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
Тема 1. Економічна теорія: предмет і методи пізнання.	
<i>Презентація про внесок мислителя певного періоду у розвиток економічної науки.</i>	5
Тема 2. Суспільне виробництво та форми його організації.	
<i>Обговорення, вирішення кейсів. Презентація про еволюцію грошових систем.</i>	5
Тема 3. Типи економічних систем. Відносини власності.	
<i>Дискусія на тему «Права власності, влада закону і економічна ефективність».</i>	3
Тема 4. Ринок в економічній системі суспільства.	
<i>Обговорення, вирішення кейсів. Презентація про кон'юнктуру ринку</i>	7
Тема 5. Умови існування ринку: конкуренція та підприємництво.	
<i>Презентація про інституціональні основи ринкової економіки.</i>	5
Тема 6. Підприємства	
<i>Презентація про особливості відтворення фондів підприємства</i>	5
Тема 7. Доходи та форми їх отримання.	
<i>Робота із статистичними матеріалами: підготовка аналітичного звіту про джерела і рівні доходів в Україні, напрямки формування і використання державного бюджету України.</i>	7
Тема 8. Циклічний розвиток національної економіки.	
<i>Дискусія на тему «Велика депресія та сучасні економічні кризи: спільне та особливе».</i>	3
Тема 9. Наслідки циклічного розвитку: інфляція та безробіття	
<i>Робота із статистичними матеріалами: підготовка аналітичного звіту про основні макроекономічні індикатори соціально-економічного розвитку України.</i>	7
Тема 10. Міжнародні економічні зв'язки.	
<i>Обговорення, дискусія на тему «Міжнародна міграція: причини, масштаби, наслідки».</i>	3

Вид заняття	Внесок у загальну оцінку, балів
РАЗОМ ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ІСПИТУ	50
ВСЬОГО ІСПИТ	100

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365, використання дистанційної платформи (<https://do.nmu.org.ua/>).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкові оцінки за іспит** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування, участі в обговореннях і дискусіях, вирішенні кейсів, презентацій, виконанні практичних робіт складатиме не менше 60 балів.

Теоретична частина іспиту за поточною успішністю оцінюється за результатами:

– задачі десятиох контрольних тестових робіт, кожна з яких містить тестові запитання з однією правильною відповіддю і оцінюється у 5 балів (максимальна кількість балів за тести –50);

Практична частина іспиту за поточною успішністю оцінюється за участь в дискусії, підготовку чотирьох презентацій, вирішення кейсів, підготовку двох аналітичних звітів (максимальна кількість балів – 50).

Детальна інформація про розподіл балів за видами робіт представлена в таблиці пункту 4 Структура курсу.

6.3. Критерії оцінювання *аналітичних звітів*:

Оцінювання аналітичних звітів відбувається через їх захист на практичних заняттях, де:

Подання та оформлення аналітичного звіту (максимально 2 бали):

- 2 бали – вчасне (щонайменше за 3 дні до закінчення терміну подання) подання правильно оформленого згідно вимог роботи у електронному вигляді;
- 1 бал – вчасне (щонайменше за 3 дні до закінчення терміну подання) подання із незначними помилками у оформленні згідно вимог роботи у електронному вигляді;
- 0 балів – не подання роботи до встановленого закінчення терміну подання.

Зміст та структура роботи (максимально 5 балів).

- **5 балів.** Робота повністю за формою та змістом відповідає вимогам, містить елементи новизни та має практичне значення.
- **4 бали.** Тема роботи розкрита, але наявні окремі недоліки непринципового характеру.
- **2-3 бали.** Тему роботи в основному розкрито, але наявні недоліки змістовного характеру, є зауваження щодо оформлення роботи.
- **0-1 бал.** Тему роботи не розкрито, розділи погано пов'язані між собою, аналіз виконано поверхово, є суттєві зауваження щодо оформлення роботи.

6.4. Критерії оцінювання *презентації* (максимально 4 бали):

- Презентаційний матеріал оформлений коректно та повністю розкриває зміст завдання – 2 бали. Якщо в оформленні презентації присутні незначні недоліки – 1 бал;
- усна доповідь побудована грамотно, містить професійні терміни, результати дослідження аргументовані – 2 бали. Якщо доповідь не повною мірою розкриває зміст завдання – 1 бал;

Отримані бали за вирішення тестів і практичні завдання додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за виконання комплексної контрольної роботи здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка".

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути

виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану корпоративну університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання підсумкового оцінювання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.6. Бонуси. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Геологія». За участь в анкетуванні та/або в науковій роботі, конференціях здобувач вищої освіти отримує **5 балів**.

8 Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Економічна теорія : навч. посіб. / Г. М. Пилипенко, Ю. І. Пилипенко; М-во освіти і науки України, нац. техн. ун-т. Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2022. 194 с.

2. Предборський В.А. Економічна теорія : підручник. Київ : Кондор, 2022. 492 с.

3. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, Н. О. Задорожнюк та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 412 с.

4. Економічна теорія : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін. ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків : Право, 2019. 268 с.

5. Економічна теорія : підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.

6. Шибасєва Н. В., Бабан Т. О., Ткаченко С. Є. Сучасні економічні теорії: навчальний посібник. Харків: ДБТУ, 2024. 145 с.

Додаткові

1. Лагутін В.Д. Епістеміологія економічної науки XXI століття. *Вісник КНТЕУ*. 2021. № 2. С. 38–52. DOI: [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(136\)03](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(136)03).

2. Ожелевська Т. С. Економічна теорія та економічна реальність України: інституційна пастка. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 98–104. DOI: [10.32702/2306-6806.2021.8.98](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.98)

3. Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю.І., Юденко В.І., Юденко В.В. Методологічний аспект дослідження феномену «креативна корпорація». *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. № 4. С.26–33. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/88.026>

4. Пилипенко Ю.І., Алексєенко Д.Д. Соціальний капітал як чинник економічного розвитку суспільства. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць: Одеський національний економічний університет*. 2018, № 1 (65). С. 24–34.

5. 4. Пилипенко Ю.І., Дубей Ю. В. Роль технологічного фактору в історії досліджень економічного розвитку. *Економічний вісник НГУ*. 2018, №2 (62). С. 33-42.

6. 5. Теоретико-методологічні аспекти розвитку сучасної економічної системи України в умовах глобалізації: монографія / за ред. Ю.І.Пилипенка, Є.В.Прушківської. Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. 260с.

7. Ткач Є.В., Нікіфоров П.О. Економічна теорія та економічна політика: взаємодія в сучасних умовах України. *Економіка та суспільство*. 2022. №4. С. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-22>.

8. Уманців Ю. М. Економічна теорія у новітньому методологічному дискурсі. *Scientia fructuosa*. 2020. №124 (2). С.51–63. DOI: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019\(124\)03](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019(124)03).